

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llywodraeth Cymru

Cyllideb Derfynol 2019-20

Cyllideb i greu Cymru well

Rhagfyr 2018

llyw.cymru

Cynnwys

Pennod 1: Cyflwyniad	2
Pennod 2: Cyllideb yr Hydref y DU	5
Pennod 3: Newidiadau rhwng y Gyllideb Ddrafft a'r Gyllideb Derfynol.....	7
Pennod 4: Aseiad o effaith newidiadau rhwng y Gyllideb ddrafft a'r Gyllideb derfynol.....	11
Pennod 5: Dyraniadau Cyllideb derfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019-2015	15
Pennod 6: Cynlluniau gwario'r Prif Grwpiau Gwariant	27
Atodiad A - Cysoni'r gyllideb weinyddol a dyraniad yr adnoddau yng nghynnig y Gyllideb flynyddol	35
Atodiad B - Geirfa.....	36

Pennod 1: Cyflwyniad

Trosolwg

- 1.1 Heddiw mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno'r Gyllideb derfynol ar gyfer 2019-20, yn unol â Rheol Sefydlog 20.
- 1.2 Dyma flwyddyn olaf setliad Adolygiad o Wariant presennol Llywodraeth y DU, a bennodd gyllideb refeniw Llywodraeth Cymru ar gyfer 2016-17 i 2019-20 a'r gyllideb gyfalaf tan 2020-21. Hon fydd y Gyllideb olaf i gael ei gosod gan Lywodraeth Cymru cyn i'r DU ymadael â'r UE ar 29 Mawrth 2019.
- 1.3 Mae'r Gyllideb derfynol a gyhoeddir heddiw'n nodi ein cynlluniau gwario ar gyfer 2019-20, ynghyd â chynlluniau cyfalaf tan 2020-21.
- 1.4 Mae'n adlewyrchu newidiadau i'r Gyllideb ddrafft amlinellol, a gyhoeddwyd ar 2 Hydref a'r cynlluniau gwario manwl a gyhoeddwyd ar 23 Hydref.
- 1.5 Hon yw'r ail flwyddyn yr ydym wedi cyhoeddi cynigion y Gyllideb ddrafft mewn dau gam, yn unol â phrotocol y gyllideb y cytunwyd arno â'r Pwyllgor Cyllid. Roedd y cam cyntaf yn cynnwys gwybodaeth am flociau adeiladu Cyllideb Cymru – o ble y mae'r arian yn dod, gan gynnwys trethi, benthyca, a'r grant bloc – ynghyd â'r rhagolygon economaidd ehangach i Gymru; rhagolygon trethi a sut y caiff cyllid ei ddyrannu i bob portffolio ar lefel Prif Grŵp Gwariant. Roedd yr ail gam yn dangos cynlluniau gwario manylach ar lefel pob un o bortffolios y Llywodraeth.

Craffu ar y Gyllideb Ddrafft

- 1.6 Mae'r gwaith craffu ar gyllideb 2019-20 wedi cael ei strwythuro yn yr un ffordd â'r llynedd. Roedd craffu cam un gan y Pwyllgor Cyllid yn archwilio prif flociau adeiladu cyllideb Llywodraeth Cymru – o ble y mae ein cyllid yn dod, gan gynnwys benthyca a'n pwerau trethu newydd – wedi hynny cafwyd ystyriaeth fanylach ar gynlluniau gwario adrannol gan bwyllgorau pwnc y Cynulliad Cenedlaethol yn ystod cam 2.
- 1.7 Mae Llywodraeth Cymru'n croesawu cyfraniad pwysig y Pwyllgor Cyllid a phwyllgorau polisi'r Cynulliad Cenedlaethol wrth graffu'n adeiladol ar gynigion y gyllideb. Rydym wedi edrych ar ffyrdd o wella'r ffordd y mae ein cynlluniau gwario'n cael eu cyflwyno a darparu mwy o fanylion i ategu craffu ystyrion ar ein cynlluniau. Rydym yn croesawu'r ffaith bod y Pwyllgor Cyllid wedi cydnabod bod dogfennau'r gyllideb yn cynnwys nifer o newidiadau mewn ymateb i'r dystiolaeth a'r adborth o waith craffu y llynedd. Erbyn hyn mae'r dogfennau'n rhoi mwy o bwyslais ar *Ffyniant i Bawb* a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac yn cydweddu â hwy. Byddwn yn anelu at adeiladu ar hyn yn y blynyddoedd i ddod.

- 1.8 Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n cnoi cil ar yr argymhellion a wnaed gan bwyllgorau'r Cynulliad Cenedlaethol a byddwn yn ymateb i'r rhain maes o law.

Newidiadau rhwng y Gyllideb Ddrafft a'r Gyllideb Derfynol

- 1.9 Rydym wedi croesawu'r ddadl adeiladol yn ystod y gwaith craffu ar y gyllideb ac rydym wedi ystyried yr holl adborth a ddaeth i law yn ystod y cyfnod hwn, gan gynnwys gan ein partneriaid cyflawni.
- 1.10 Un o'r prif ystyriaethau ers inni gyhoeddi Cyllideb ddrafft 2019-20 fu Cyllideb yr Hydref y DU a gyhoeddwyd ar 29 Hydref a'r goblygiadau ar gyfer ein Cyllideb derfynol 2019-20. Pan gyhoeddwyd ein cynigion drafft, gwnaethom ymrwymiad i wneud llywodraeth leol yn flaenoriaeth allweddol ar gyfer cyllid ychwanegol yn dilyn Cyllideb yr Hydref y DU. Ar 20 Tachwedd, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru becyn o gynigion ar gyfer cyllid ychwanegol i'r awdurdodau lleol. Mae'r pecyn hwn, sy'n cwmpasu rhwng 2018-19 a 2020-21, yn cael ei adlewyrchu yng nghyllideb derfynol ble mae'n berthnasol i 2019-20 a 2020-21.
- 1.11 Yn ogystal â'r cynigion ar gyfer llywodraeth leol, rydym yn gwneud nifer o ddyraniadau referiw a chyfalaf eraill yn y Gyllideb derfynol. Nodir manylion pellach am y newidiadau hyn ym mhennod 3.

Ymgysylltu ar y Gyllideb

- 1.12 Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal sesiynau ymgysylltu ar y Gyllideb i godi ymwybyddiaeth o broses y gyllideb a'i blociau adeiladu â'r cyhoedd a ledled Cymru a bydd yn parhau i wneud hyn. Rydym yn croesawu cyfleoedd pellach ar gyfer ymgysylltu.
- 1.13 Datblygwyd efelychydd y Gyllideb fel rhan o'n cytundeb yn 2016 ar y Gyllideb â Phlaid Cymru. Roeddem am ymchwilio i ffyrdd o gynnwys y cyhoedd ym mhroses y Gyllideb a chynyddu lefel y ddealltwriaeth ynghylch o ble y mae cyllideb Cymru'n dod a sut y mae'n cael ei gwario. Yn ystod Cyllideb y llynedd, rhoes yr efelychydd gyfle i bobl gynnig newidiadau i'r ffordd y mae'r gyllideb yn cael ei dyrannu. Roedd yr ymatebion oddi wrth y cyhoedd ar y cyfan yn adlewyrchu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i iechyd a gwasanaethau cymdeithasol.
- 1.14 Pan gyhoeddwyd yr efelychydd ochr yn ochr â'r gyllideb fanwl eleni, roedd yn cynnwys rhagor o wybodaeth am broses y gyllideb a'r bwriad oedd iddo fod yn fwy o arf addysgol. Roedd hyn yn adlewyrchu adborth o'r sesiynau ymgysylltu ar y gyllideb a gynhaliwyd y llynedd, a bwysleisiodd yr angen i bobl ddeall proses y gyllideb yn y lle cyntaf. Un o'r profiadau dysgu allweddol o'r ymgysylltu hyd yn hyn oedd bod rhaid inni ddod o hyd i ffyrdd newydd ac arloesol o gynnwys pobl ym mhroses y gyllideb os ydym yn awyddus o'u cynnwys yn y broses honno. Rydym yn ystyried sut y gallwn wneud hyn i gefnogi'r Gyllideb yn y blynyddoedd i ddod.

- 1.15 Mae Llywodraeth Cymru'n ceisio cynyddu ei chynulleidfa ar gyfer ymgysylltu ynghylch materion cyllidebol a chyllidol gan ddefnyddio cyfraddau treth incwm Cymru, a gyflwynir o Ebrill 2019 ymlaen, fel catalydd. Mae ymgyrch #FyNhrethFyNghymru wedi cael ei datblygu i ddangos y cyswllt rhwng yr arian a enillir ac a godir yng Nghymru drwy drethi Cymru, a sut y mae'n cael ei wario ar wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Byddwn yn anelu at ehangu ein presenoldeb ar y cyfryngau cymdeithasol trwy sianeli Trysorlys Cymru.

Ailddatgan y Prif Grwpiau Gwariant (MEG)

- 1.16 Nid yw tablau BEL y Gyllideb Derfynol a gyhoeddir ar 18 Rhagfyr yn adlewyrchu portffolios Gweinidogol newydd a gyhoeddwyd ar 13 Rhagfyr. Fe fyddwn yn cyhoeddi tablau BEL newydd erbyn y ddadl ar y Gyllideb Derfynol ar 15 Ionawr, a byddant yn rheoleiddio'r newidiadau i'r strwythurau newydd.

Pennod 2: Cyllideb yr Hydref y DU

Trosolwg

2.1 Ar 29 Hydref, cyflwynodd Canghellor y Trysorlys Gyllideb yr Hydref y DU. O ganlyniad i benderfyniadau gwario Llywodraeth y DU, cafodd Cymru symiau canlyniadol Barnett o £554.3m rhwng 2018-19 a 2020-21. Mae hyn yn cynnwys refeniw o £485.9m, cyfalaf o £59.9m a chyfalaf trafodiadau ariannol o £8.5m.

Effaith ar Gyllideb Cymru

2.2 Er ei bod yn ymddangos y bydd ein cyllideb yn cynyddu £554.3m dros dair blynedd, mae hyn yn cynnwys y cyllid canlyniadol i'r GIG, a gyhoeddwyd ym Mehefin ac sydd eisoes wedi'i ymgorffori yng nghynigion y gyllideb a gyhoeddwyd ym mis Hydref.

2.3 Mae cyllideb derfynol Llywodraeth Cymru'n amlinellu'r newidiadau yr ydym yn eu gwneud ar gyfer 2019-20 a 2020-21 o ganlyniad i'r cyllid ychwanegol a gafwyd yng Nghyllideb yr Hydref y DU. Nodir y rhain ym mhennod tri.

Effaith ar ragolygon trethi Cymreig

2.4 Roedd Cyllideb y DU'n cynnwys nifer o gyhoeddiadau polisi yn ymwneud â'r trethi sydd wedi'u datganoli i Gymru ond ddim rhai sydd â goblygiadau sylweddol ar gyfer cyllideb derfynol Llywodraeth Cymru.

2.5 Mae'r prif fesur i gynyddu lwfans personol treth incwm i £12,500 yn 2019-20 yn lleihau rhyw £40m ar y derbyniadau a ddisgwylir o gyfraddau treth incwm Cymru. Er hynny, bydd yr addasiad i'r grant bloc yn y flwyddyn gyntaf yn symud yn unol â'r rhagolygon wedi'i leihau ac ni fydd unrhyw effaith gyllidebol net.

2.6 Cafwyd mân gyhoeddiadau hefyd ynghylch treth dir y dreth stamp ond mae i'r rhain effeithiau cyfyngedig o ran refeniw ac nid ydynt yn gofyn am unrhyw ymateb polisi ar unwaith yng Nghymru.

2.7 Cyhoeddodd y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ragolygon refeniw diwygiedig ar gyfer y trethi datganoledig ac ar gyfer trethi cyfatebol Llywodraeth y DU, a ddefnyddir i bennu'r addasiadau i'r grant bloc. At ei gilydd, mae'r rhain yn arwain at fân newidiadau yn unig i'r addasiadau a gafodd eu hymgorffori yn y gyllideb ddrafft. Mae rhagolygon diweddaraf y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ar gyfer refeniw'r Dreth Trafodiadau Tir (LTT) a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi'n debyg i'r rhai yn y Gyllideb Ddrafft.

2.8 Mae ein rhagolygon ein hunain ar gyfer refeniw trethi wedi cael eu diwygio yng ngoleuni'r rhagolygon economaidd diweddaraf a'r wybodaeth alldro

ddiweddaraf. Cafwyd diwygiad bach ar i lawr i LTT yn 2018-20 a diwygiad bach ar i fyny i LDT. Mae Prifysgol Bangor wedi craffu ar y rhagolygon hyn i gynnig sicrwydd ac mae wedi cyhoeddi adroddiad cryno ochr yn ochr â'r Gyllideb derfynol hon.

Pennod 3: Newidiadau rhwng y Gyllideb Ddrafft a'r Gyllideb Derfynol

Trosolwg

- 3.1** Darperir trosolwg o'r newidiadau a wnaed rhwng cyhoeddi'r Gyllideb ddrafft a'r Gyllideb derfynol yn y bennod hon.

Newidiadau i drethi

- 3.2** Nodwyd bwriad Llywodraeth Cymru i bennu pob un o'r cyfraddau treth incwm Cymru'n 10c yn y Gyllideb ddrafft amlinellol ar 2 Hydref.
- 3.3** Yng Nghyllideb yr Hydref y DU ar 29 Hydref, cyhoeddodd Llywodraeth y DU y byddai'r lwfans personol ar gyfer treth incwm yn cynyddu i £12,500 yn 2019-20 o £11,850 yn 2018-19. Roedd y cynnydd yn fwy nag y rhagdybiwyd yn y rhagolwg ynghylch y Gyllideb ddrafft ac mae ganddo effaith negyddol ar y refeniw sy'n dod o gyfraddau treth incwm Cymru. Mae'r rhagolygon ar gyfer CTIC yn 2019-20 wedi gostwng o £2,099m adeg y Gyllideb Derfynol amlinellol i £2,059m yn y Gyllideb Derfynol, yn bennaf oherwydd y newid i'r lwfans personol. Er hynny caiff yr addasiad i'r grant bloc ar gyfer treth incwm ei leihau yn yr un ffordd gan mai hon yw blwyddyn gyntaf y trethi Cymreig newydd ac ni fydd unrhyw effaith ar gyllideb Llywodraeth Cymru yn 2019-20.
- 3.4** Pennwyd yn y Gyllideb ddrafft amlinellol na fyddai unrhyw newidiadau i'r cyfraddau a'r bandiau ar gyfer y Dreth Trafodiadau Tir yn 2019-20. Cyhoeddodd Llywodraeth y DU yng Nghyllideb y DU ar gyfer yr Hydref y byddai'n cyhoeddi ymgynghoriad yn Ionawr 2019 ar ordal o 1% i dreth dir y dreth stamp ar gyfer y rhai nad ydynt yn breswylwyr sy'n prynu eiddo preswyl yn Lloegr a Gogledd Iwerddon. Bydd Llywodraeth Cymru'n monitro'r ymgynghoriad hwn ac yn ystyried a oes unrhyw oblygiadau ar gyfer y dreth trafodiadau tir. Cyhoeddodd Llywodraeth y DU hefyd estyniad i'w rhyddhad ar gyfer prynwyr tro cyntaf i gwmpasu pryniadau rhanberchnogaeth. Pennodd Llywodraeth Cymru'r trothwy ar gyfer y dreth trafodiadau tir yn £180,000 yn 2018-19 ar gyfer pob prynwyr, gan gynnwys pryniadau rhanberchnogaeth, felly mae'r unigolion hyn eisoes yn elwa ar dreth trafodiadau tir wedi'i lleihau.
- 3.5** Nodwyd y cyfraddau ar gyfer y dreth gwarediadau tirlenwi yn 2019-20 yn y Gyllideb ddrafft amlinellol, gan gynyddu yn unol â'r mynegai prisiau manwerthu. Fel y cyhoeddwyd gynt, cafodd y rhain eu cynyddu yn unol â'r cyfraddau a gyhoeddwyd ar gyfer y dreth dirlenwi yn Lloegr a Gogledd Iwerddon. Ni chafwyd unrhyw gyhoeddiadau yng Nghyllideb yr Hydref y DU sydd â goblygiadau ar gyfer cyfraddau'r dreth gwarediadau tirlenwi. Mae cyfraddau newydd y dreth gwarediadau tirlenwi bellach wedi'u gosod ac fe gaiff y rhain eu hystyried gan y Cynulliad Cenedlaethol yn Ionawr 2019.

Newidiadau gwario

- 3.6 Yn dilyn Cyllideb yr Hydref y DU, bu Llywodraeth Cymru'n penderfynu sut i ddefnyddio'r cyllid ychwanegol sydd ar gael dros y ddwy flynedd nesaf i gefnogi'r gwaith o gyflawni ein blaenoriaethau.

Llywodraeth Leol

- 3.7 Bu llywodraeth leol wrth wraidd ein hystyriaethau wrth inni weithio ar fanylion Cyllideb yr Hydref y DU dros yr ychydig wythnosau diwethaf.
- 3.8 Wrth baratoi'r Gyllideb ddrafft 2019-20, cydnabuwyd y pwysau gwirioneddol y mae'r awdurdodau lleol yn eu hwynebu a buom yn gadarn yn ein hymrwymiad i wneud ein gorau glas i'w hamddiffyn rhag effeithiau gwaethaf polisi cyni niweidiol Llywodraeth y DU wrth inni gychwyn ar nawfed flwyddyn cyni.
- 3.9 Pan basiodd y Cynulliad Cenedlaethol y Gyllideb Derfynol 2018-19, ym mis Ionawr 2018, roedd yr awdurdodau lleol yn wynebu gostyngiad o 1% yn y grant cynnal refeniw (RSG) ar gyfer 2019-20 – roedd hyn yn cyfateb i ostyngiad arian parod o £43m.
- 3.10 Oherwydd y penderfyniadau a wnaethom wrth baratoi'r Gyllideb Ddrafft 2019-20 gostyngodd y toriad hwnnw mewn cyllid i'r Grant Cynnal Refeniw i lai na £15m (sy'n cyfateb i 0.3% yn y Grant Cynnal Refeniw). Rhoesom derfyn isaf yn ei le i sicrhau na fyddai unrhyw awdurdod yn wynebu gostyngiad mewn cyllid o fwy na 1% dros y flwyddyn flaenorol. Darparodd y Gyllideb ddrafft refeniw ychwanegol o £84m mewn grantiau arbennig a ffrydiau cyllido eraill i lywodraeth leol y tu allan i'r Grant Cynnal Refeniw.
- 3.11 Roedd hwn yn setliad heriol at ei gilydd i'r awdurdodau lleol ac fe wnaethom ymrwymiad y byddai llywodraeth leol yn flaenoriaeth allweddol ar gyfer cyllid ychwanegol yn dilyn Cyllideb y DU.
- 3.12 O ganlyniad, ar 20 Tachwedd, bu modd inni gyhoeddi pecyn o gynigion ariannu ychwanegol gwerth cyfanswm o £141.5m dros dair blynedd (2018-21) ar gyfer llywodraeth leol. Cynhwysir y pecyn hwn yn y Gyllideb Derfynol 2019-20 ble mae'n berthnasol i 2019-20 a 2020-21 ac mae'n cynnwys:
- Refeniw ychwanegol o £13m yn 2019-20 i roi setliad ariannol gwastad i lywodraeth leol (MEG Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus).
 - Swm ychwanegol o £1.2m yn 2019-20 i sicrhau nad oes unrhyw awdurdod lleol yn wynebu gostyngiad o fwy na 0.5% (MEG Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus).
 - Swm pellach o £7.5m yn 2019-20 i dalu pwysau cost sy'n gysylltiedig â rhoi dyfarniad cyflog athrawon ar waith (MEG Addysg).

- £2.3m yn 2019-20 ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol plant i helpu i atal plant rhag cael eu cymryd i mewn i ofal (MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol).
- Cyllid cyfalaf ychwanegol o £30m yn 2019-20 a £20m yn 2020-21 ar gyfer cronfa cyfalaf cyffredinol yr awdurdodau lleol (MEG Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus) fel rhan o becyn gwerth £100m dros dair blynedd

3.13 Rydym hefyd wedi cyhoeddi ein bod yn bwriadu cymhwyso'r swm canlyniadol llawn a geir o ganlyniad i wario ychwanegol yn Lloegr ar gyfer rhyddhad ardrethi i gefnogi busnesau yng Nghymru y flwyddyn nesaf:

- Swm ychwanegol o £23.6m i wella ein cynllun rhyddhad ardrethi ar gyfer y stryd fawr gyda £2.4m i'r awdurdodau lleol i ddarparu rhyddhad ardrethi disgresiynol (MEG Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus).

Ffyniant i Bawb – meysydd blaenoriaeth

3.14 Wrth wneud dyraniadau newydd o ganlyniad i'r cyllid ychwanegol a gafwyd yn dilyn Cyllideb y DU ar gyfer yr Hydref, rydym wedi ystyried a allwn roi unrhyw gymorth ychwanegol ar gyfer ein blaenoriaethau strategol.

3.15 Yn *Ffyniant i Bawb*, y chwe maes sy'n cael blaenoriaeth yw - y blynyddoedd cynnar; tai; gofal cymdeithasol; gwell iechyd meddwl; sgiliau a chyflogadwyedd a datgarboneiddio. Mae nifer o newidiadau wedi'u gwneud i'r gyllideb derfynol ac fe'u crynhoir isod.

Y Blynyddoedd Cynnar

- Refeniw ychwanegol o 0.4m yn 2019-20 i ehangu'r cynllun Bwyd a Hwyl sy'n cefnogi plant yn rhai o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru yn ystod gwyliau ysgol (MEG Addysg).

Gofal Cymdeithasol

- Dyraniad refeniw o £7m yn 2019-20 i ddarparu'r trydydd cynnydd i'r terfyn cyfalaf, gan ei godi i £50,000. Mae hyn yn golygu y bydd pobl yn gallu cadw mwy o'u cynilion cyn gorfod talu am ofal preswyl (MEG Llywodraeth Leol Gwasanaethau Cyhoeddus).
- Yn dilyn Aseiad o'r Effaith ar Hawliau Plant mewn perthynas â'r gyllideb sydd wedi'i dyrannu iddo, bydd codiad cylchol o £1.04m i gyllideb CAF/CASS Cymru o 2019-20 i ddarparu cyllid ar gyfer y swyddi sefydledig yn y sefydliad. Caiff hyn ei reoli o fewn MEG Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Sgiliau a Chyflogadwyedd

- Refeniw ychwanegol o £6.8m yn 2019-20 i gefnogi 100,000 o brentisiaethau pob oed yn ystod tymor y llywodraeth hon (MEG Addysg).

- Refeniw ychwanegol o £4.771m yn 2019-20 i gefnogi setliad tâl Addysg Bellach (MEG Addysg).
- Refeniw ychwanegol o £1.6m yn 2019-20 i ymestyn ymhellach Cynllun Mynediad PDG (MEG Addysg).
- Refeniw ychwanegol o £0.5m yn 2019-20 i wella cymorth ar gyfer gweithgareddau cerddoriaeth i bobl ifanc (MEG Addysg).
- Cymorth i wella neuaddau pentref a neuaddau lles glowyr gyda refeniw o £0.06m yn 2019-20 trwy Ymddiriedolaeth Adfywio'r Meysydd Glo (MEG Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus).

Datgarboneiddio

- Refeniw ychwanegol o £0.8m a chyfalaf o £3m yn 2019-20 ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru (MEG Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig).
- Refeniw ychwanegol o £0.9m yn 2019-20 i gefnogi lleihau gwastraff bwyd (MEG Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig).
- Refeniw ychwanegol o £41k a chyfalaf o £171k yn 2019-20 ac wedi hynny cyfalaf o £171k yn 2020-21 i gefnogi plannu coed trwy Cyfoeth Naturiol Cymru (MEG Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig).

Cytundeb y Gyllideb

- 3.16** Mae trafodaethau â Phlaid Cymru wedi parhau, gan adeiladu ar gytundeb y gyllideb a wnaed y llynedd ac mae dyraniadau ychwanegol yn cael eu gwneud:
- Cyfalaf ychwanegol o £5m yn 2019-20, yn darparu cyfanswm o £10m, i fwrw ymlaen â gwaith sy'n deillio o astudiaethau ymarferoldeb i oriel gelf genedlaethol ac amgueddfa bêl-droed genedlaethol (MEG yr Economi a Thrafnidiaeth).

Newid Technegol

- 3.17** Mae un newid technegol wedi'i wneud i'r Gyllideb derfynol:

Yn dilyn cyhoeddi a chraffu ar gyllidebau'r cyrff a ariennir yn uniongyrchol - sef Cynulliad Cenedlaethol Cymru; Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru - rydym wedi cael amcangyfrifon wedi'u diweddarau ar gyfer 2019-20. O ganlyniad, mae cynnydd ymylol o £551k i'r cyllid y mae ei angen yn 2019-20. Caiff yr addasiad hwn ei reoli trwy gronfeydd wrth gefn.

Pennod 4: Asesiad o effaith newidiadau rhwng y Gyllideb ddrafft a'r Gyllideb derfynol

Trosolwg

- 4.1 Nododd Asesiad Effaith Integredig Strategol (SIIA) Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd fel rhan o'r Gyllideb ddrafft amlinellol, effaith y penderfyniadau lefel uchel. Cafodd effaith y penderfyniadau gwario manwl ar lefel portffolio ei hasesu fel rhan o'r gyllideb ddrafft fanwl gan Ysgrifenyddion Cabinet a Gweinidogion unigol ei hasesu a'i chyfuno mewn SIIA pellach.
- 4.2 Mae ein rhaglen lywodraethu, *Symud Cymru Ymlaen* a'r strategaeth genedlaethol, *Ffyniant i Bawb*, yn sail i'r Gyllideb ddrafft. Mae'r dyraniadau olynol a wnaed yn sgil cyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft yn parhau i gefnogi cyflawni amcanion strategol Llywodraeth Cymru a'r nodau llesiant cenedlaethol. Mae'r cynlluniau gwario hyn yn parhau i adlewyrchu'r pwyslais yr ydym yn ei roi ar drechu anfantais economaidd-gymdeithasol; hybu hawliau plant a'r Gymraeg a hybu cydraddoldeb a datblygu cynaliadwy drwy wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.
- 4.3 Mae'r asesiad hwn yn darparu crynodeb o effaith y newidiadau rhwng y Gyllideb ddrafft a'r Gyllideb derfynol.

Ffyniannus a Diogel

- 4.4 Byddwn yn darparu cymorth ychwanegol ar gyfer prentisiaethau pob oed sef referniw o £6.8m yn 2019-20, a fydd yn ein galluogi i gefnogi ymhellach ein targed o 100,000 o brentisiaethau pob oed yn ystod tymor y Cynulliad hwn.
- 4.5 Mae cyflogaeth yn gysylltiedig â risg is o dlodi dwys a pharhaus ac mae iddi rôl mewn llawer o agweddau ar lesiant, nid yn unig fel ffynhonnell o incwm ond hefyd wrth hybu rhyngweithio cymdeithasol ac iechyd meddyliol a chorfforol. Mae rhai pobl ifanc, gan gynnwys y rhai o gymunedau difreintiedig a grwpiau BME, yn fwy tebygol o brofi tlodi os nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET).
- 4.6 Yng ngoleuni'r pwysau ar y stryd fawr sydd wedi bod yn destun cryn gyhoeddusrwydd, caiff £26m ei ddyrannu i gefnogi busnesau â'u hardrethi annomestig. Mae hyn yn dangos ein hymrwymiad i gefnogi busnesau yng Nghymru a helpu i gynnal eu cyfraniadau at economi Cymru, er enghraifft, trwy ddarparu cyflogaeth hanfodol.

Iach ac Egniol

- 4.7 Gall diffyg gweithgareddau cyfoethogi am ddim a chyfleoedd cyfyngedig ar gyfer chwaraeon grŵp gael effaith negyddol sylweddol ar iechyd meddyliol a chorfforol plentyn. Cynlluniwyd Bwyd a Hwyl i gyfoethogi profiad plant yn

ystod gwyliau ysgol gydag ysgolion sy'n cymryd rhan yn rhoi dau bryd bwyd iach i'r plant yn ogystal ag ystod eang o addysg am fwyd, gweithgarwch corfforol a sesiynau cael hwyl yn ystod toriad yr haf tra'n manteisio ar gyfleusterau ysgolion lleol. I rai o'n plant ifanc gall gwyliau'r haf fod yn amser anodd. Mewn rhai achosion, gall plant sy'n elwa ar frecwast a chinio am ddim yn yr ysgol golli'r prydau hyn a dioddef newyn pan fydd eu hysgol yn cau am y gwyliau.

- 4.8 Mae gan ofal cymdeithasol tosturiol ac urddasol rôl bwysig wrth greu a chynnal cymunedau cryf, helpu pobl i aros yn iach a byw'n annibynnol yn hwy. Rydym wedi cymryd camau i amddiffyn iechyd a gofal cymdeithasol yn eu crynswth, cydnabod pwysigrwydd gofal cymdeithasol wrth wella lechyd a lles i unigolion a theuluoedd.
- 4.9 Mae'r dyraniad ar gyfer gofal cymdeithasol plant fel rhan o becyn ariannu llywodraeth leol yn anelu at atal plant rhag cael eu cymryd i mewn i ofal. Mae deilliannau addysgol plant sy'n cael eu cymryd i mewn i ofal yn waeth, ar gyfartaledd, gyda'r bwch yn ehangu wrth i ddisgyblion fynd yn hŷn.
- 4.10 Mae CAFCASS Cymru'n darparu gwasanaethau statudol a arweinir gan y galw o dan Ddeddf Plant 2004 ac mae wedi ymateb i gynnydd sylweddol a pharhaus yn y galw am ei wasanaethau ers 2014-15. Mewn ymateb i'r cynnydd hwn yn y galw bydd y £1.04m ychwanegol yn galluogi CAFCASS Cymru i ariannu holl swyddi Cynghorydd Llys Teulu presennol o fewn y strwythur, gan sicrhau bod y cyfrif sylfaenol o swyddi'r sefydliad yn aros o fewn y terfyn y cytunwyd arno o 225 o swyddi.
- 4.11 Bydd codi'r terfyn cyfalaf ar gyfer gofal preswyl a ddaw i rym yn Ebrill 2019, yn golygu y bydd pobl sydd wedi gweithio'n galed drwy gydol eu bywydau'n gallu cadw mwy o'u cynilion a'u trosglwyddo i'r genhedlaeth nesaf. Bydd ffioedd preswyl felly'n cael effaith is ar ansawdd bywyd y rhai y mae arnynt angen gofal preswyl yn nes ymlaen mewn bywyd. Bydd darparu cyllid ychwanegol ar gyfer llywodraeth leol i gefnogi costau hyn yn golygu nad oes rhaid i'r awdurdodau lleol dalu'r gost hon trwy dorri gwasanaethau rheng flaen.

Uchelgais a Dysgu

- 4.12 Gall cymryd rhan yn y celfyddydau a chwaraeon gael effaith gadarnhaol ar les meddyliol ac iechyd corfforol, ond hefyd o safbwynt gwella cysylltiadau cymdeithasol a lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mae felly'n cefnogi ystod eang o nodau llesiant.
- 4.13 Mae cefnogi gweithgareddau cerddoriaeth i bobl ifanc, o'r dosbarth i ensembles cenedlaethol yn flaenoriaeth i'r Llywodraeth hon. Gan adeiladu ar y cyllid y cytunwyd arno â Phlaid Cymru fel rhan o'r cytundeb dwy flynedd ar y gyllideb, caiff dyraniad ychwanegol o £0.5m yn 2019-20 ei ddarparu i wella'r ddarpariaeth ymhellach.
- 4.14 Gweithlu'r sector cyhoeddus yw ein hased cyhoeddus mwyaf. O ganlyniad i'r mesurau diweddar i ddileu'r cap tâl yng Nghymru, mae pwysau'n ymddangos,

gan gynnwys yn y sector addysg bellach (AB). Mae cyllid refeniw ychwanegol o £4.771m yn 2019-20 yn cael ei roi i gefnogi setliad tal AB y flwyddyn nesaf.

- 4.15 Mae gan AB effaith gadarnhaol ar bobl ifanc gan mai lefelau sgiliau a chymwysterau sy'n dylanwadu fwyaf ar siawns pobl i fod mewn gwaith a lefelau eu hincwm. Mae'r sector addysg bellach yn allweddol o ran chwalu'r cylch cyrhaeddiad isel sy'n parhau o'r naill genhedlaeth i'r llall mewn ardaloedd difreintiedig.
- 4.16 Mae Cynllun Mynediad PDG yn helpu i dalu'r costau bob dydd sy'n gysylltiedig â'r ysgol - cost gwisg ysgol, dillad chwaraeon yn yr ysgol yn ogystal â gwisg ysgol ar gyfer gweithgareddau ehangach megis sgowtiaid, tywyswyr a chwaraeon y tu allan i'r ysgol. Mae hefyd yn talu am offer ar gyfer gweithgareddau o fewn y cwricwlwm, megis dylunio a thechnoleg. Mae rhieni'n gallu cael mynediad at gyllid ar gyfer teithiau y tu all i oriau ysgol, gan gynnwys dysgu yn yr awyr agored. Oherwydd yr estyniad i'r cynllun bydd y cyllid ar gael i ragor o deuluoedd ar adegau amlach yng ngyrfa ysgol plentyn.
- 4.17 Mae cyflwyno'r cwricwlwm newydd yng Nghymru'n newid o bwys y bwriedir iddo baratoi ein pobl am fydd y dyfodol. Mae ariannu cymorth penodol i athrawon i sicrhau eu bod yn barod am gyflwyno'r cwricwlwm newydd yn rhan hanfodol o hyn. Ein hathrawon yw'r sbardun mwyaf ar gyfer newid a gwelliant yn y dosbarth. Bydd £15m yn ychwanegol, dros ddwy flynedd, a ddarperir fel rhan o becyn llywodraeth leol, yn helpu'r awdurdodau lleol i dalu pwysau cost sy'n gysylltiedig â rhoi dyfarniad cyflog athrawon ar waith.

Unedig a Chysylltiedig

- 4.18 Wrth baratoi cyllideb ddrafft 2019-20, cydnabu Llywodraeth Cymru'r pwysau gwirioneddol yr oedd yr awdurdodau lleol yn eu hwynebu ac ymrwymo i wneud ei gorau glas i amddiffyn gwasanaethau rheng flaen rhag effeithiau gwaethaf polisi cyni niweidiol Llywodraeth y DU.
- 4.19 Roedd Cyllideb ddrafft 2019-20 yn setliad heriol at ei gilydd i'r awdurdodau lleol ac fe gytunodd Llywodraeth Cymru y byddai llywodraeth leol yn flaenoriaeth allweddol ar gyfer cyllid ychwanegol yn dilyn Cyllideb yr Hydref y DU.
- 4.20 Mae llywodraeth leol ar flaen y gad o ran darparu gwasanaethau cyhoeddus, gan ymateb i anghenion lleol a helpu i ddarparu ymateb cydgysylltiedig ochr yn ochr ag iechyd a gwasanaethau cyhoeddus ehangach. Mae'r awdurdodau lleol yn llywio ac yn darparu gwasanaethau lleol, gyda chanolbwynt ar anghenion pobl ar bob adeg yn eu bywydau. Mae buddsoddi yn y gwasanaethau y mae pobl yn dibynnu arnynt sy'n atal problemau rhag codi neu waethygu yn rhan sylfaenol o'n nod ar gyfer llywodraeth leol.
- 4.21 Wedi gweithio trwy fanylion Cyllideb yr Hydref y DU ar ein cynigion gwario, caiff y pecyn canlynol o fesurau ychwanegol ei gynnwys yn y Gyllideb derfynol ar gyfer 2019-20 a 2020-21:

- Refeniw ychwanegol o £13m yn 2019-20 yn y Grant Cynnal Refeniw (RSG) i roi setliad ariannol gwastad i lywodraeth leol.
- Darparu £1.2m yn ychwanegol yn 2019-20 i sicrhau na fydd unrhyw awdurdod lleol yn wynebu gostyngiad mewn cyllid o fwy na 0.5%;
- Dyrannu £2.3m yn 2019-20 ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol plant;
- £7.5m yn 2019-20 i helpu'r awdurdodau lleol i dalu pwysau cost sy'n gysylltiedig â rhoi dyfarniad cyflog athrawon ar waith; a
- Cynnydd cyfalaf o £50m dros ddwy flynedd (£30m yn 2019-20 a £20m yn 2020-21) ar gyfer cronfa cyfalaf cyffredinol yr awdurdodau lleol, fel rhan o becyn o £100m dros dair flynedd.

- 4.22** Mae Llywodraeth Cymru'n cydnabod ac yn dathlu'r rôl gadarnhaol y gall y celfyddydau a diwylliant ei chwarae wrth drechu tlodi ac anghydraddoldeb, cefnogi twristiaeth a gwella ein henw rhyngwladol. Mae tirwedd naturiol Cymru yn rhan bwysig o ddiwylliant a threftadaeth y wlad, yn ogystal â bod yn bwysig i'r diwydiant twristiaeth, sydd yn ei dro'n cefnogi twf economaidd.
- 4.23** Yn dilyn trafodaethau parhaus â Phlaid Cymru caiff cyfalaf ychwanegol o £5m ei ddarparu yn 2019-20 i fwrw ymlaen â chanlyniadau'r astudiaethau ymarferoldeb ynghylch oriel gelf genedlaethol ac amgueddfa bêl-droed genedlaethol.
- 4.24** Mae refeniw ychwanegol o £0.9m wedi'i ddyrannu yn 2019-20 i gefnogi lleihau gwastraff bwyd. Mae'r defnydd effeithiol o adnoddau naturiol, gan gynnwys aildefnyddio ac ailgylchu, yn cyfrannu at lai o alw am ddeunyddiau wedi'u hechdynnu a'u medi ar draws y blaned. O ganlyniad, mae hyn yn lleihau effaith defnyddwyr Cymru ar yr amgylchedd byd-eang.
- 4.25** Gan gydnabod bod Cyfoeth Naturiol Cymru'n parhau i wynebu pwysau, caiff refeniw o £0.8m a chyfalaf o £3m ei ddyrannu yn 2019-20. Mae'r tirlun naturiol yn rhan bwysig o ddiwylliant a threftadaeth y wlad, yn ogystal â bod yn bwysig i'r diwydiant twristiaeth, gan gefnogi twf economaidd yn ei dro.
- 4.26** Bydd Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd yn cael refeniw o £41k yn 2019-20 a chyfalaf o £171k yn 2019-20 ac yn 2020-21 yn benodol i gefnogi plannu coed. Mae coed yn amsugno carbon deuocsid, sy'n gallu helpu i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a gwella ansawdd aer.
- 4.27** Mae cymorth i wella neuaddau pentref a neuaddau lles glowyr wedi cael cyllid refeniw o £0.06m yn 2019-20 trwy weithgareddau Ymddiriedolaeth Adfywio'r Meysydd Glo. Mae rhaglen grantiau'r Gymuned Lofaol yn cefnogi prosiectau sydd ag effaith gadarnhaol ar gyn gymunedau glofaol.

Pennod 5: Dyraniadau Cyllideb derfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019-20

Trosolwg

- 5.1** Caiff y newidiadau a ddisgrifir ym mhennod tri eu hadlewyrchu yn y cynlluniau gwario diwygiedig a nodir yn y bennod hon, ynghyd â chynlluniau gwario'r Prif Grwpiau Gwariant ym mhennod chwech.
- 5.2** Mae'r newidiadau manwl i'n cynigion cyllidebol rhwng cyhoeddi Cyllideb ddrafft a Chyllideb derfynol 2019-20 wedi'u nodi yn nhablau BEL Prif Grwpiau Gwariant Cyllideb Derfynol 2019-20 a gyhoeddir gyda'r nodyn esboniadol.

Tabl 5.1a - Ffynonellau Cyllid 2019-20

CYLLIDEB DERFYNOL 2019-20			
ELFENNAU CYLLIDO CYMRU	Cynlluniau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
CYLLIDO ADNODDAU			
Terfyn Gwariant Adrannol (DEL):			
Cyllidol	11,590,375	100,431	11,690,806
Anghyllidol	689,981	0	689,981
Tynnu i lawr o Gronfa Wrth Gefn Cymru	125,000	0	125,000
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME):			
Cyllidol	27,994	0	27,994
Anghyllidol	122,368	0	122,368
Cyllido a Ddatganolwyd i Gymru:			
Ardrethi Annomestig	1,061,000	0	1,061,000
Cyfradd Treth Incwm Cymru	2,099,000	-40,000	2,059,000
Treth Trafodiadau Tir	258,000	-2,000	256,000
Treth Gwarediadau Tirlenwi	40,000	3,000	43,000
Ad-dalu Prifysymiau Benthyciadau	-3,147	0	-3,147
CYFANSWM CYLLIDO ADNODDAU	16,010,571	61,431	16,072,002

CYLLIDO CYFALAF			
Terfyn Gwariant Adrannol (DEL):			
Cyffredinol	1,817,226	10,591	1,827,817
Trafodiadau Ariannol	300,219	0	300,219
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME):			
Cyfalaf	801,468	0	801,468
Cyllido a Ddatganolwyd i Gymru:			
Benthyca	125,000	0	125,000
CYFANSWM CYLLIDO CYFALAF	3,043,913	10,591	3,054,504
CYFANSWM CYLLIDO CYMRU	19,054,484	72,022	19,126,506

Tabl 5.1b - Ffynonellau Cyllid 2020-21

CYLLIDEB DERFYNNOL 2019-20			
ELFENNAU CYLLIDO CYMRU	Cynlluniau 2020-21 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2020-21	Cynlluniau Newydd 2020-21 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
CYLLIDO CYFALAF			
Terfyn Gwariant Adrannol (DEL):			
Cyffredinol	1,950,754	12,715	1,963,469
Trafodiadau Ariannol	291,758	8,497	300,255
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME):			
Cyfalaf	0	0	0
Cyllido a Ddatganolwyd i Gymru:			
Benthyca	125,000	0	125,000
CYFANSWM CYLLIDO CYFALAF	2,367,512	21,212	2,388,724
CYFANSWM CYLLIDO CYMRU	2,367,512	21,212	2,388,724

Tabl 5.2a - Dyrannu Cyllideb Cymru - Adnoddau

PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	
	£000oedd			
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	8,347,402	2,300	8,349,702	
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	5,389,999	77,260	5,467,259	
Yr Economi a Thrafnidiaeth	1,310,134	5,000	1,315,134	
Addysg	2,567,970	21,571	2,589,541	
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	366,666	4,912	371,578	
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	317,865	0	317,865	
Cyfanswm Dyraniad i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	18,300,036	111,043	18,411,079	
Adnoddau heb eu Dyrannu	Adnoddau Cyllidol	147,131	-12,121	135,010
	Adnoddau Anghyllidol	155,788	50	155,838
Cyfalaf heb ei Ddyrannu	Cyffredinol	191,882	-27,507	164,375
	Trafodiadau Ariannol	190,743	0	190,743
Comisiwn y Cynulliad	56,414	609	57,023	
Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru	4,480	75	4,555	
Archwilydd Cyffredinol Cymru	7,261	-115	7,146	
Taliadau a Godir yn Uniongyrchol ar Granfa Gyfunol Cymru	749	-12	737	
CYFANSWM CYLLIDEB CYMRU	19,054,484	72,022	19,126,506	

Tabl 5.2b - Dyrannu Cyllideb Cymru - Cyfalaf

PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Dyraniadau 2020-21 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2020-21	Cynlluniau Newydd 2020-21 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	
	£000oedd			
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	338,488	0	338,488	
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	513,456	20,000	533,456	
Yr Economi a Thrafnidiaeth	613,192	0	613,192	
Addysg	179,555	0	179,555	
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	94,836	171	95,007	
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	17,648	0	17,648	
Cyfanswm Y Dyraniadau i MEGs Llywodraeth Cymru	1,757,175	20,171	1,777,346	
Cyfalaf heb ei Ddyrannu	Cyffredinol	377,624	-7,383	370,241
	Trafodiadau Ariannol	231,908	8,497	240,405
Comisiwn y Cynulliad	500	0	500	
Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru	25	-3	22	
Archwilydd Cyffredinol Cymru	280	-70	210	
CYFANSWM CYLLIDEB CYMRU	2,367,512	21,212	2,388,724	

Tabl 5.3a - Crynodeb o gyfanswm dyraniadau Prif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru - 2019-20

CYFANSWM DYRANIADAU PRIF GRWPIAU GWARIANT CYLLIDEB DERFYNOL 2019-20										
£000oedd										
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Adnoddau			Cyfalaf			Gwariant a Reolir yn Flynyddol			CYFANSWM DYRANIADAU PRIF GRWPIAU GWARIANT
	Cyllidol	Anghyllidol	Cyfanswm Adnoddau	Cyffredinol	Trafodiadau Ariannol	Cyfanswm Cyfalaf	Adnoddau	Cyfalaf	Cyfanswm Gwariant a Reolir yn Flynyddol	
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	7,625,506	190,000	7,815,506	369,096	4,000	373,096	161,100	0	161,100	8,349,702
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	3,777,155	200	3,777,355	528,273	72,637	600,910	1,088,994	0	1,088,994	5,467,259
Yr Economi a Thrafnidiaeth	476,535	196,677	673,212	552,536	33,030	585,566	56,356	0	56,356	1,315,134
Addysg	1,576,421	107,154	1,683,575	206,674	-191	206,483	-101,985	801,468	699,483	2,589,541
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	237,659	21,592	259,251	109,927	0	109,927	2,400	0	2,400	371,578
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	277,684	16,000	293,684	21,204	0	21,204	2,977	0	2,977	317,865
CYFANSWM DYRANIAD I BRIF GRWPIAU GWARIANT LLYWODRAETH CYMRU	13,970,960	531,623	14,502,583	1,787,710	109,476	1,897,186	1,209,842	801,468	2,011,310	18,411,079

Tabl 5.3b - Crynodeb o gyfanswm dyraniadau Prif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru - 2020-21

CYFANSWM DYRANIADAU PRIF GRWPIAU GWARIANT CYLLIDEB DERFYNOL 2020-21				
£000oedd				
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Cyfalaf			CYFANSWM DYRANIADAU PRIF GRWPIAU GWARIANT
	Cyffredinol	Trafodiadau Ariannol	Cyfanswm Cyfalaf	
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	334,488	4,000	338,488	338,488
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	489,951	43,505	533,456	533,456
Yr Economi a Thrafnidiaeth	602,612	10,580	613,192	613,192
Addysg	179,750	-195	179,555	179,555
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	93,007	2,000	95,007	95,007
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	17,648	0	17,648	17,648
CYFANSWM Y DYRANIADAU I BRIF GRWPIAU GWARIANT LLYWODRAETH CYMRU	1,717,456	59,890	1,777,346	1,777,346

Tabl 5.4 - Newidiadau i DEL Adnoddau Cyllidol Llywodraeth Cymru

DYRANIADAU CYLLIDOL			
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	£000oedd		
	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	7,623,206	2,300	7,625,506
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	3,729,895	47,260	3,777,155
Yr Economi a Thrafnidiaeth	476,535	0	476,535
Addysg	1,554,850	21,571	1,576,421
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	235,918	1,741	237,659
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	277,684	0	277,684
Cyfanswm y Dyraniadau Cyllidebol i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	13,898,088	72,872	13,970,960

Tabl 5.5 - Newidiadau i DEL Adnoddau Anghyllidol Llywodraeth Cymru

DYRANIADAU ANGHYLLIDOL			
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	£000oedd		
	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	190,000	0	190,000
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	200	0	200
Yr Economi a Thrafnidiaeth	196,677	0	196,677
Addysg	107,154	0	107,154
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	21,592	0	21,592
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	16,000	0	16,000
Cyfanswm y Dyraniadau Anghyllidol i MEGs Llywodraeth Cymru	531,623	0	531,623
Cyfanswm y Dyraniadau Adnoddau i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	14,429,711	72,872	14,502,583

Tabl 5.6 - Newidiadau i DEL Cyfalaf Llywodraeth Cymru (ac eithrio Trafodiadau Ariannol)

DYRANIADAU CYFALAF CYFFREDINOL						
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	£000oedd					
	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	Dyraniadau 2020-21 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2020-21	Cynlluniau Newydd 2020-21 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	369,096	0	369,096	334,488	0	334,488
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	498,273	30,000	528,273	469,951	20,000	489,951
Yr Economi a Thrafnidiaeth	547,536	5,000	552,536	602,612	0	602,612
Addysg	206,674	0	206,674	179,750	0	179,750
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	106,756	3,171	109,927	92,836	171	93,007
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	21,204	0	21,204	17,648	0	17,648
Cyfanswm y Dyraniadau Cyfalaf Cyffredinol i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,749,539	38,171	1,787,710	1,697,285	20,171	1,717,456

Tabl 5.7 - Newidiadau i DEL Cyfalaf Llywodraeth Cymru - Trafodiadau Ariannol

DYRANIADAU CYFALAF TRAFODIADAU ARIANNOL						
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	£000oedd					
	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	Dyraniadau 2020-21 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2020-21	Cynlluniau Newydd 2020-21 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	4,000	0	4,000	4,000	0	4,000
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	72,637	0	72,637	43,505	0	43,505
Yr Economi a Thrafnidiaeth	33,030	0	33,030	10,580	0	10,580
Addysg	-191	0	-191	-195	0	-195
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	0	0	0	2,000	0	2,000
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm y Dyraniadau Cyfalaf Trafodiadau Ariannol i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	109,476	0	109,476	59,890	0	59,890
Cyfanswm y Dyraniadau Cyfalaf i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,859,015	38,171	1,897,186	1,757,175	20,171	1,777,346

Tabl 5.8 - Cyllideb AME Llywodraeth Cymru – Dyraniadau adnoddau

DYRANIADAU ADNODDAU			
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	£000oedd		
	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	161,100	0	161,100
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	1,088,994	0	1,088,994
Yr Economi a Thrafnidiaeth	56,356	0	56,356
Addysg	-101,985	0	-101,985
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	2,400	0	2,400
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	2,977	0	2,977
Cyfanswm y Dyraniadau AME Adnoddau i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,209,842	0	1,209,842

Tabl 5.9 - Cyllideb AME Llywodraeth Cymru – Dyraniadau cyfalaf

DYRANIADAU CYFALAF			
PRIF GRŴP GWARIANT	£000oedd		
	Dyraniadau 2019-20 yn ôl Cyllideb Ddrafft 2019-20	Newidiadau 2019-20	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	0	0	0
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	0	0	0
Yr Economi a Thrafnidiaeth	0	0	0
Addysg	801,468	0	801,468
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	0	0	0
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	0	0	0
Cyfanswm y Dyraniadau AME Cyfalaf i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	801,468	0	801,468
Cyfanswm y Dyraniadau AME i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	2,011,310	0	2,011,310

Pennod 6: Cynlluniau gwario'r Prif Grwpiau Gwariant

Tabl 6.1 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn, Cyfanswm dyraniadau

MEG - Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRŴP GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	7,795,872	8,349,702	7.10%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	5,405,117	5,467,259	1.15%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	1,150,136	1,315,134	14.35%
Addysg	2,416,879	2,589,541	7.14%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	353,854	371,578	5.01%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	324,048	317,865	(1.91)%
Cyfanswm y Dyraniadau i Prif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	17,445,906	18,411,079	

Tabl 6.2 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn (gwirioneddol), Cyfanswm dyraniadau

MEG – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn – Gwirioneddol	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRŴP GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	7,795,872	8,349,702	5.22%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	5,405,117	5,467,259	(0.63)%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	1,150,136	1,315,134	12.34%
Addysg	2,416,879	2,589,541	5.26%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	353,854	371,578	3.16%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	324,048	317,865	(3.63)%
Cyfanswm y Dyraniadau i Prif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	17,445,906	18,411,079	

Tabl 6.3 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn, DEL Adnoddau ariannol

ADNODDAU – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRŴP GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	7,124,209	7,625,506	7.04%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	3,719,010	3,777,155	1.56%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	458,948	476,535	3.83%
Addysg	1,541,631	1,576,421	2.26%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	232,734	237,659	2.12%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	282,022	277,684	(1.54)%
Cyfanswm y Dyraniadau Adnoddau ariannol i Prif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	13,358,554	13,970,960	

Tabl 6.4 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn (gwirioneddol), DEL Adnoddau

ADNODDAU – Newid Canran o Flwyddyn i Flwyddyn – Gwirioneddol	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRŴP GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	7,124,209	7,625,506	5.15%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	3,719,010	3,777,155	(0.22)%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	458,948	476,535	2.01%
Addysg	1,541,631	1,576,421	0.46%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	232,734	237,659	0.32%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	282,022	277,684	(3.27)%
Cyfanswm y Dyraniadau Adnoddau ariannol i Prif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	13,358,554	13,970,960	

Tabl 6.5 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn, DEL Cyfalaf

CYFALAF – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn	£000oedd				
	2018-19	2019-20		2020-21	
	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid	Cynlluniau Newydd 2020-21 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	364,663	373,096	2.31%	338,488	(9.28)%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	609,285	600,910	(1.37)%	533,456	(11.23)%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	467,879	585,566	25.15%	613,192	4.72%
Addysg	203,627	206,483	1.40%	179,555	(13.04)%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	105,634	109,927	4.06%	95,007	(13.57)%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	23,087	21,204	(8.16)%	17,648	(16.77)%
Cyfanswm y Dyraniadau Cyfalaf i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,774,175	1,897,186		1,777,346	

Tabl 6.6 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn (gwirioneddol), DEL Cyfalaf

CYFALAF – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn – Gwirioneddol	£000oedd				
	2018-19	2019-20		2020-21	
	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid	Cynlluniau Newydd 2020-21 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	364,663	373,096	0.51%	338,488	(11.00)%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	609,285	600,910	(3.11)%	533,456	(12.92)%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	467,879	585,566	22.95%	613,192	2.72%
Addysg	203,627	206,483	(0.38)%	179,555	(14.70)%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	105,634	109,927	2.23%	95,007	(15.22)%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	23,087	21,204	(9.77)%	17,648	(18.36)%
Cyfanswm y Dyraniadau Cyfalaf i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,774,175	1,897,186		1,777,346	

Tabl 6.7 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn, AME Adnoddau

AME ADNODDAU – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	117,000	161,100	37.69%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	1,076,422	1,088,994	1.17%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	26,632	56,356	111.61%
Addysg	(97,234)	(101,985)	4.89%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	2,400	2,400	0.00%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	2,939	2,977	1.29%
Cyfanswm y Dyraniadau AME Adnoddau i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,128,159	1,209,842	

Tabl 6.8 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn (gwirioneddol), AME Adnoddau

AME ADNODDAU – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn – Gwirioneddol	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	117,000	161,100	35.27%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	1,076,422	1,088,994	(0.61)%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	26,632	56,356	107.89%
Addysg	(97,234)	(101,985)	3.04%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	2,400	2,400	(1.76)%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	2,939	2,977	(0.49)%
Cyfanswm y Dyraniadau AME Adnoddau i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	1,128,159	1,209,842	

Tabl 6.9 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn, AME Cyfalaf

AME CYFALAF – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	0	0	0.00%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	0	0	0.00%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	0	0	0.00%
Addysg	661,816	801,468	21.10%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	0	0	0.00%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	0	0	0.00%
Cyfanswm y Dyraniadau AME Cyfalaf i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	661,816	801,468	

Tabl 6.10 - Canran y newid o flwyddyn i flwyddyn (gwirioneddol), AME Cyfalaf

AME CYFALAF – Canran y Newid o Flwyddyn i Flwyddyn – Gwirioneddol	£000oedd		
	2018-19	2019-20	
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	Cyllideb Atodol Mehefin 2018	Cynlluniau Newydd 2019-20 yn ôl Cyllideb Derfynol 2019-20	% y newid
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	0	0	0.00%
Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	0	0	0.00%
Yr Economi a Thrafnidiaeth	0	0	0.00%
Addysg	661,816	801,468	18.97%
Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig	0	0	0.00%
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	0	0	0.00%
Cyfanswm y Dyraniadau AME Cyfalaf i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	661,816	801,468	

Atodiad A - Cysoni'r gyllideb weinyddol a dyraniad yr adnoddau yng nghynnig y Gyllideb flynyddol

CYLLIDEB DERFYNOL 2019-20							
£000oedd							
	Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus	Yr Economi a Thrafnidiaeth	Addysg	Cynllunio a Materion Gwledig	Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	CYFANSWM
Adnoddau	7,815,506	3,777,355	673,212	1,683,575	259,251	293,684	14,502,583
Cyfalaf	373,096	600,910	585,566	206,483	109,927	21,204	1,897,186
AME Adnoddau	161,100	1,088,994	56,356	-101,985	2,400	2,977	1,209,842
AME Cyfalaf	0	0	0	801,468	0	0	801,468
CYFANSWM Y GWARIANT A REOLIR (TME)	8,349,702	5,467,259	1,315,134	2,589,541	371,578	317,865	18,411,079
Cysoni ag Adnoddau							
Defnydd Adnoddau Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru	-250	-200	-6,281	-305	-12,400		-19,436
Benthyca â Chymorth		-88,800					-88,800
Costau Casglu Derbyniadau'r Gronfa Yswiriant Gwladol	-906						-906
Ardrethi Annomestig Cenedlaethol sy'n Daladwy (a Chostau Casglu)		-1,066,172					-1,066,172
Ad-dalu Llog ar Fenthyciadau						-4,295	-4,295
PFI			-8,982				-8,982
ADNODDAU Y GWNAED CAIS AMDANYNT	8,348,546	4,312,087	1,299,871	2,589,236	359,178	313,570	17,222,488

Atodiad B - Geirfa

Cam Gweithredu	<i>O fewn pob Maes Rhaglen Wariant, dyrennir cyllidebau i nifer o is-raglenni a elwir yn Gamau Gweithredu.</i>
Cwmpasoedd	<i>Disgrifiadau o'r dibenion penodol y mae Gweinidogion Cymru wedi'u hawdurdodi gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru i wario adnoddau arnynt. Mae disgrifiadau o'r cwmpasoedd a'r terfynau o ran adnoddau wedi'u cynnwys yng nghynnig y Gyllideb flynyddol. Mae'r cwmpasoedd yn cyfateb i'r Prif Grwpiau Gwariant.</i>
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME)	<i>Gwariant na all yn rhesymol fod yn destun cyfyngiadau cadarn, amflwyddyn yn yr un ffordd â DEL, ac sydd felly'n cael ei adolygu ddwywaith y flwyddyn fel rhan o brosesau Cyllideb ac adroddiad rhag-gyllidebol Trysorlys EM. Mae Gwariant a Reolir yn Flynyddol, fel rheol, yn cynnwys rhaglenni sy'n fawr, yn ansicr neu'n ymateb i'r galw, er enghraifft benthyciadau i fyfyrwyr.</i>
Llinell Wariant yn y Gyllideb (BEL)	<i>O fewn pob Cam Gweithredu caiff cyllidebau eu dyrannu i nifer o is-grwpiau gwariant a elwir yn BEL. Mae tablau sy'n dangos y cyllidebau ar lefel BEL ar gael yn: http://gov.wales/funding/budget/?lang=cy</i>
Cynnig y Gyllideb	<i>Y dull a ddefnyddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru i roi awdurdod i Weinidogion Cymru wario adnoddau hyd at lefel benodol ar ddibenion penodedig ac i dynnu arian parod hyd at derfyn penodol o Gronfa Gyfunol Cymru.</i>
Cyfalaf	<i>Gwariant sy'n arwain yn bennaf at ased ffisegol, er enghraifft adeilad newydd. Mae cyfran o'r DEL Cyfalaf yn cynnwys cyfalaf trafodiadau ariannol.</i>
Terfyn Gwariant Adrannol (DEL)	<i>Terfyn y gyllideb amflwyddyn ar gyfer Llywodraeth Cymru a bennwyd gan Drysorlys EM. Caiff y DEL ei gynllunio a'i reoli ar sail amflwyddyn mewn Adolygiadau o Wariant. Mae gan gyllidebau DEL ac AME Llywodraeth Cymru derfynau gwahanol ar gyfer cyfalaf ac adnoddau.</i>

Dibrisiant	<i>Y gostyngiad yng ngwerth ased yn sgil traul, oed a'r ffaith ei fod wedi darfod. O ran cyllidebu adnoddau, mae dibrisiant yn rhan o DEL Llywodraeth Cymru ond mae'n eitem DEL adnoddau anghyllidol.</i>
Costau Uniongyrchol ar Gronfa Gyfunol Cymru	<i>Gwariant y mae'n ofynnol yn gyfreithiol gofyn i Gronfa Gyfunol Cymru ei dalu'n uniongyrchol ac felly nad yw'n sgorio yn erbyn cyllidebau Llywodraeth Cymru nac unrhyw gorff arall. Ymhlith y costau uniongyrchol mae cyflog y Llywydd a'r Archwilydd Cyffredinol.</i>
Cyfalaf Trafodiadau Ariannol	<i>Mae cyfalaf trafodiadau ariannol yn rhan o'r setliad DEL cyfalaf, a dim ond at ddibenion benthyciadau a buddsoddiadau ecwiti i drydydd partion y gellir eu defnyddio. Ar y cyfan, rhaid ad-dalu'r cyllid i Drysorlys Ei Mawrhydi.</i>
DEL Adnoddau Ariannol <i>(arferid cyfeirio atynt fel 'adnoddau nad ydynt yn arian parod')</i>	<i>Y gyllideb DEL Adnoddau Ariannol sy'n dangos y rhan fwyaf o wariant cyfredol yr adran. Caiff y gwariant ei gofnodi ar sail cronïadau. Mae'n cynnwys gwariant ar gyflogau, caffael cyfredol, grantiau adnoddau a chymorthdaliadau.</i>
Prif Grŵp Gwariant (MEG)	<i>Caiff DEL Llywodraeth Cymru ei rannu'n nifer o Brif Grwpiau Gwariant. Ceir chwe Phrif Grwpiau Gwariant ar hyn o bryd: Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol; Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus; yr Economi a Thrafnidiaeth; Addysg; Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig; a Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu.</i>
DEL Adnoddau Anghyllidol <i>(arferid cyfeirio atynt fel 'adnoddau nad ydynt yn arian parod')</i>	<i>Y gyllideb DEL Adnoddau Anghyllidol sy'n dangos gwariant cyfredol yr adran mewn perthynas ag amhariad benthyciadau myfyrwyr a dibrisiant. Mae'r DEL Adnoddau Anghyllidol wedi'i glustnodi ac ni ellir ei ddefnyddio i gyllido gwariant DEL adnoddau cyllidol.</i>
Derbyniadau	<i>Mae rhai rhannau o weithgarwch Llywodraeth Cymru yn creu incwm, er enghraifft, drwy werthu neu rentu asedau. Caiff y rhain eu cynrychioli yn y gyllideb fel ffigurau negyddol.</i>

Cyllidebu adnoddau	<i>Mae cyllideb Llywodraeth Cymru wedi'i phennu ar sail adnoddau sy'n deillio o wybodaeth am groniadau. Mae'r wybodaeth am groniadau yn mesur adnoddau wrth iddynt gael eu defnyddio yn hytrach na phan delir yr arian parod. Felly, er enghraifft, mae cyllideb adnoddau yn cynnwys ffi am ddibrisiant, ffordd o fesur yr asedau cyfalaf a ddefnyddiwyd neu a dreuliwyd.</i>
Adnoddau (arferid cyfeirio atynt fel 'refeniw')	<i>Gwariant cyfredol, er enghraifft arian i dalu cyflog gweithwyr y sector cyhoeddus ac i brynu nwyddau a gwasanaethau traul.</i>
Adolygiad o Wariant	<i>Bob dwy neu dair blynedd mae Trysorlys ei Mawrhydi yn adolygu gwariant pob un o Adrannau Llywodraeth y DU ac yn pennu cyllidebau ar gyfer y blynyddoedd nesaf. Mae cyllidebau ar gyfer y gweinyddiaethau datganoledig yn deillio o'r cyllidebau hyn drwy gyfrwng Fformiwla Barnett. Dyma'r dull a ddefnyddir gan Drysorlys Ei Mawrhydi i gyfrifo'r gwariant cyhoeddus a ddyrennir i Gymru i adlewyrchu'r newidiadau yn lefelau'r gwariant a ddyrennir i wasanaethau cyhoeddus yn Lloegr.</i>
Cyfanswm y Gwariant a Reolir (TME)	<i>Cyfanswm rheoli gan Drysorlys EM yw hwn ac mae'n cynnwys y Cyfanswm y Terfyn Gwariant Adrannol yn ogystal â'r Gwariant a Reolir yn Flynyddol.</i>
Cronfa Wrth Gefn Cymru	<i>Mae Cronfa wrth Gefn Cymru, sydd ar waith ers mis Ebrill 2018, yn arf newydd a fydd yn galluogi Llywodraeth Cymru i reoli ei chyllideb dros gyfnod o flynyddoedd. Bydd modd i Lywodraeth Cymru ddefnyddio'r Gronfa i gynilo'r refeniw a fydd yn weddill o'r trethi datganoledig a'r tanwariant ar y Terfyn Gwariant Adrannol, i'w ddefnyddio yn y dyfodol. Bydd modd i'r Gronfa gadw hyd at £350m, gyda chyfyngiad defnyddio blynyddol o £125m ar gyfer adnoddau a £50m ar gyfer cyfalaf. Ni fydd cyfyngiad blynyddol ar yr arian a delir i mewn i'r Gronfa</i>
Cronfa Gyfunol Cymru	<i>Y cyfrif sy'n derbyn yr arian sydd i'w ddefnyddio gan Lywodraeth Cymru, Comisiwn y Cynulliad, yr Archwilydd Cyffredinol ac Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yn unol â phleidlais Senedd y DU.</i>
CNLIC	<i>Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, er enghraifft Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru a Chyngor Celfyddydau Cymru.</i>